

Střední Čechy

Poslední větší bojová operace druhé světové války v Evropě proběhla na Příbramsku, kam se můžete vydat k památníku. Na území středních Čech se nacházely dva zajímavé vojenské prostory, které se otevřely veřejnosti – zatímco v Milovicích nastal mohutný rozvoj, centrální část Brd se stala chráněnou krajinnou oblastí, která nabízí při pěší nebo cykloturistice také řadu vojenských památek a stop po období druhé světové války. Jedno z největších a nejlepších evropských vojenských muzeí se nachází v bývalých kasárnách nedaleko Lešan. A oblast kolem řeky Sázavy ukrývá další zajímavosti. Třeba dosud marně hledaný záhadný Štěchovický poklad, bývalé cvičiště vojsk SS na Neveklovsku, tunely na železniční trati známé jako Posázavský pacifik s válečnou výrobou nebo filmový most u Remagenu v Davli. Vydat se můžete po stopách méně známého rozvědčíka v údolí Berounky nebo si projít Pražskou čáru, linii lehkého opevnění, která měla chránit Prahu před nacistickým útokem. Prohlédnout si, i když zatím pouze z exteriéru, můžete rodný statek generála Mašína v Lošanech na Kolínsku. A vynechat byste neměli památník vypálených Lidic, jehož multimediální moderní expozice ve vás jistě zanechá hlubokou stopu.

Vojenské technické muzeum Lešany

Prostory bývalých dělostřeleckých kasáren mezi Krhanicemi a Lešany využil Vojenský historický ústav pro expozici Vojenského technického muzea. Jedná se o jednoznačně největší a nejzajímavější zařízení tohoto druhu u nás. V halách i na volných plochách tam můžete vidět přes 700 exponátů – tanky, kanony, raketovou techniku, motocykly, automobily, vojenská vozidla i železniční techniku. Unikátní je sbírka armádních vozidel z období první republiky, záběr muzea pokrývá však období od roku 1890 po současnost. V muzeu probíhá i řada akcí, z nichž nejznámější a nejnavštěvovanější je Tankový den, který se koná každoročně koncem srpna nebo začátkem září.

Expozice muzea:

- Hala 1 – období 1918–1938 – unikátní kolekce vozidel Praga AV, Škoda 903, Tatra 26/52, tančík MU-4 z plzeňské Škodovky;
- Hala 2 – období 1939–1943 – protektorátní produkce našich zbrojovek, lehký tank LT vz. 38, připomínka bojů našich vojáků v Africe;
- Hala 3 – období 1944–1945 – dioramata bojů na východní frontě, sovětská a německá technika, např. raketomet Kaťuša BM-13, osvobození Plzně americkou armádou, tank Sherman M4A1;
- Hala 4 – období 1945–1950;
- Hala 5 – období 1950–1962;
- Hala 6 – Ostravská operace – skvěle zpracovaná interaktivní expozice, postupujete zákopem a za zvukových a světelných efektů se ocitnete přímo uprostřed boje;
- Hala 7 – protiletadlové dělostřelectvo – včetně kanónů z druhé světové války;
- Hala 8 – děla systému Škoda z let 1890–1935;
- Hala 9 – expozice spojovacího vojska;
- Hala 10 – expozice raketového vojska.

Přístřešky a volná prostranství – železniční vojsko prezentuje velitelský vůz německého obrněného vlaku BP42, dva vagóny k dopravě munice pro obří německé kanóny Dora a Gustav ráže 800 mm

Informace:

 Vojenské technické muzeum Lešany Lešany, 257 42 Krhanice 943 296 161
muzem@army.cz; www.vhu.cz/muzea/zakladni-informace-o-vtm-lesany se-
zonně, v červenci a srpnu denně mimo pondělí, v červnu a září jen o víkendech zdar-
ma Mapa KČT č. 38, 40; GPS: N 49°51.29783', E 14°32.66632'

SS Truppenübungsplatz Beneschau

V rámci projektu germanizace českého prostoru plánovaného od roku 1939 došlo v roce 1942 k velkému vysídlení místního českého obyvatelstva. Vysídlení probíhalo v pěti etapách a týkalo se 65 obcí na Benešovsku, Neveklovsku a Sedlčansku. Dotklo se tak více než 30 000 obyvatel, část z nich pracujících na statcích však v oblasti zůstala. Cílem se stalo vytvoření německého mostu mezi Litoměřicemi a Prahou a německými ostrovy kolem Jihlavy, Brna a Olomouce. Prostor využívala vojska Waffen SS jako cvičiště. Fungovala tam ženiijní škola v Hradištku, dále jezdecký výcvikový a záložní pluk SS, oddíl pancéřových stříhačů SS, dobrovolnická jízdní divize SS, dělostřelecká škola SS, v Prosečnici se nacházela škola tankových granátníků SS a celé velitelství sídlilo v Benešově. Pobočky koncentračních táborů stály v Hradištku, Břežanech, Tvoršovicích, Krhanicích, Vrchotových Janovicích a Lešanech, kde po válce tábor sloužil internaci zajatých německých vojáků. V květnu 1945 se v prostoru nacházelo 25 000 až 30 000 německých vojáků. Část z nich vyrazila do Prahy na potlačení

Pražského povstání a právě tyto jednotky se dopouštěly bezhlavého vraždění cestou i na pražské Pankráci. Po válce se do prostoru vrátil život. Pokud vás zajímá místní historie, doporučujeme si projít naučnou stezku Vystěhované Hradištko dlouhou necelých devět kilometrů s deseti zastávkami a informačními panely. Stezka začíná v centru obce Hradištko.

 www.urocnice.eu/clanky/cviciste-vojsk-ss.6/;
<http://tourist.posazavi.com/cz/Article.aspx?ArticleId=3408> Mapa KČT č. 38;
GPS: Hradištko, střed obce: N 49°52.02748',
E 14°24.74932'

Velké tajemství Štěchovického pokladu

V rokli Dušno (zastavení č. 8 naučné stezky Vystěhované Hradištko) se v podzemní štolě ukrýval archiv německého státního ministra pro Čechy a Moravu Karla Hermanna Franka. V roce 1946 archiv vyzvedli američtí vojáci a až po protestu československé vlády po několika měsících ho Američané vrátili. Dosud neodhalené tajemství se týká obří zásilky, která prokazatelně

Podobnost konstrukce mostu i obce na jednom břehu posloužila filmařům.
Z mostu pro pěší se stal most železniční a Vltava se stala Rýnem

Rokle Dušno ukryvala nacistický archiv

dorazila do Prahy 22. dubna 1945. Z Německa se stěhovaly archivy, cennosti, dokumentace tajných zbraní, celkem šlo asi o 500 beden. Kam tato obří zásilka z Prahy odcestovala, je dodnes předmětem dohadů. Jedna z možných pravděpodobných stop vede do lokality obce Hradištko a Štěchovice. Němečtí ženisté SS z Hradištko, existence starých štol v oblasti, ne zcela vyjasněné vraždění vězňů místního koncentračního tábora, ale i vraždění vlastních německých vojáků jsou skutečnosti, které tuto stopu podporují. V oblasti proběhla řada neúspěšných průzkumů. Hledání pokladu se věnují dva hledači pokladů Helmut Gaensel a Josef Mužík, kteří už několikrát vyhlásili objevení pokladu, dosud však bez úspěchu.

<http://tourist.posazavi.com/cz/Article.aspx?ArticleId=3490> Mapa KČT č. 38; GPS: Rokle Dušno: N 49°51.18755', E 14°25.77000'

Víte, že...

Slavný americký film *Most u Remagenu* se až do ruské invaze v roce 1968 do Československa natáčel nedaleko Davle. Během natáčení posloužil most podobné konstrukce, na který položili koleje, jedno pole mostu zvedli, postavili

repliky věží a do skály nad železniční tratí vyrazili několik metrů falešného tunelu, dnes je patrná jeho zadržívka. Most slouží pěšímu provozu dodnes.

www.zelpage.cz/clanky/zeleznicni-most-u-remagenu-a-jeho-filmovy-bratr-v-davli Mapa KČT č. 38; GPS: N 49°53.34322', E 14°23.98662'

Konec tajemství tunelů Posázavského pacifiku

Čas od času se objeví senzační zprávy odhalující super tajnou výrobu celých raket V1 a V2 nebo tajného německého letounu ve tvaru létajícího talíře v tunelech Posázavského pacifiku. Železniční tunely tratě z Prahy do Čerčan – Skochovický, Libřický, Davelský, Pikovický, Jílovský II a Jílovský I – po zastavení železniční dopravy v úseku Skochovice–Jílové v červnu 1944 měly sloužit válečné výrobě jako továrny Omega I a Omega II pod krycími názvy Blaumeise I až VI. Po úpravách se do nich postupně přesouvala výroba vídeňských zbrojních továren a letňanské továrny Avia. Ve dvou dvanáctihodinových směnách tam vyráběli letecké komponenty přesunutí pracovníci z Vídně, z továrny Avie a totálně nasazení několika národů. Pracovníci byli ubytováni v hostincích, zabavených chatách,

později i v nově zbudovaných ubytovnách. Stroje byly po válce převezeny do továrny Avia. Po obnovení provozu a několika opravách a rekonstrukcích tunelů najdete po této historii jen skromné stopy u tunelu Pikovický a Jílovský II.

http://pacifikem.cz/?inc=210_tunely

Mapa KČT č. 36, 38; GPS: Libřický a Davelský tunel: N 49°53.56448', E 14°24.28137'; Jílovský tunel I: N 49°52.38905', E 14°29.26407'

Statek Mašínů v Lošanech

V Lošanech na Kolínsku můžete spatřit rodný statek generála Mašína. Historie objektu sahá až do 15. století a zdobí ho barokní brána. Po 50. letech, kdy ho komunisté zabrali a místní JZD zdevastovalo, začal chátrat. Po nechutných dlouholetých soudních tahanicích se vrátil do majetku rodiny Mašínových. Mezi statkem a tvrzí stojí památník místa narození generálmajora Josefa Vladimíra Mašína (1896–1942), ruského legionáře a důstojníka prvorepublikové armády,

kteří po Mnichovu 1938 odmítal vydat Němcům zbraně a na Ruzyni, kde sloužil, připravoval vyhození municičního skladu do vzduchu. Mašín byl propuštěn z armády, zapojil se do odboje a po přestělovce v ilegálním bytě v Čiklově 19 v Praze (tuto událost připomíná pamětní deska na domě) byl zatčen gestapem. Byl vyslýchán a mučen v Petschkově paláci. Gestapáci se ho tak báli, že výsledky museli vést ve dvou. Nezradil, sám se neúspěšně pokoušel o sebevraždu. Po atentátu na Heydricha po něm chtěli, aby tento čin odsoudil. Odpověděl, že lituje jen toho, že ho nezabil sám. Nacisté ho popravili 30. června 1942 na Kobylišké střelnici. Moták určený jeho rodině, který ukryl v cele smrti, snad trochu osvětluje i radikální chování jeho synů v dobách komunistického útlaku. Do motáku napsal: „... *pamatujte si, že hájit svobodu své vlasti a národa jest povinností každého uvědomělého Čecha...*“.

www.valka.cz/10415-Podplukovnik-Josef-Masin Mapa KČT č. 42; GPS: N 49°59.92768', E 15°7.39062'

V těchto místech se nacházela zastávka Libřice mezi tunely Libřickým a Davelským, ve kterých koncem války probíhala válečná výroba

Bývalý vojenský prostor v Brdech

Do konce roku 2015 se v samotném centru Čech nacházel nepřístupný vojenský prostor též označovaný jako Vojenský výcvikový prostor Jince. Jeho historie sahá do 20. let minulého století, kdy se tam podařilo naší armádě po obrovských protestech veřejnosti zřídit dělostřeleckou střelnici. V té době kromě střelb a prostoru dopadových ploch šlo celou oblast volně navštěvovat. V roce 1935 došlo na dopadové ploše Brda k testování betonových válců vyrobených dle francouzské „receptury“ pro naše opevnění. A protože výsledky byly neuspokojivé, vznikla zásluhou ředitelství opevňovacích prací a našich v té době špičkových stavebních inženýrů vlastní receptura betonové směsi. O rok později armáda zbudovala pěchotní srub CE Jordán, který můžete vidět dodnes včetně následků postřelování dělostřelectvem. Mimochodem konstrukce srubu přežila i zásah dělem ráže 30,5 cm. Po opravě v něm probíhalo testování zařízení a zbraní. Nedaleko vyrostly také dva objekty lehkého opevnění vzor 36 a dva objekty vzor 37. Jejich devastace dělostřeleckými zásahy pochopitelně byla větší. K výraznému omezení došlo až za druhé světové války, Němci označili prostor jako Truppenübungsplatz Kammwald, od roku 1940 zakázali vstup do značné části prostoru. Jejich obří plány dalšího rozvoje zastavila větrná smršť o rok později. Lesní kalamitu následně musely likvidovat tisíce vězňů a totálně nasazených pracovníků. Vznikl tak například obří pracovní tábor Kolvín pro zhruba 10 000 vězňů různých národností. Do roku 1945 německá armáda v prostoru zbudovala řadu objektů, které jsou zčásti dochované dodnes. Nejproslulejší z nich jsou

Vrcholové horské partie vojenského prostoru Brdy posloužily k výstavbě cvičných objektů těžkého i lehkého opevnění

Cvičný pěchotní srub Jordán na Brdech

tzv. pixle. Na vrcholu Praha vyrostla německá radarová ústředna, z níž jsou dochované betonové patky věží a základy. Pod kopcem Hejlák vybetonovali letištní plochu rozměrů 520 x 70 metrů s dřevěnou řídicí věží. Po válce došlo na pět let opět k umožnění přístupu do prostoru, ale následně se na dlouhé roky oblast stala zapovězenou. Paradoxně v ní zůstala na mnoha místech nedotčená příroda. Dnes tam postupně vznikají značené pěší a cyklistické trasy.

Celou oblast mapuje Muzeum středních Brd ve Strašicích. V budovách bývalých kasáren vznikl areál zážitkové a poznávací turistiky. Expozice se věnuje i vojenské oblasti, vidět tam můžete například uniformy, zbraně, dobové vyhlášky, velitelskou pracovnu i kuchyni ze 30. let 20. století.

Informace:

 Muzeum středních Brd Strašice Strašice 405, Strašice 338 45 371 595 959 info@muzeumstrasice.eu www.muzeumstrasice.eu; www.vojujezd-brdy.cz celoročně od dubna do září denně mimo pondělí, od října do března pouze ve středy, soboty a neděle 50–99 Kč Mapa KČT č. 34, 35, 38; GPS: Jordán: N 49°43.53250', E 13°52.05100'; Strašice, muzeum: N 49°44.03248', E 13°45.65910'